

AZ ÖNKÉNTESSÉGBŐL VALÓ KIMARADÁS TÁRSADALMI MINTÁZATAI – AZ AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK VIZSGÁLATA AZ „ÖNKÉNTESÉG MAGYARORSZÁGON 2023” FELMÉRÉS EREDMÉNYEI ALAPJÁN

BÉLA-CSOVCSICS ANDREA¹ -

BIFKOVICS BETTINA² - GYORGYOVICH MIKLÓS³

DOI: <https://doi.org/10.53585/OnkSzem.2026.3.75-93>

Absztrakt

Az önkéntesség a társadalmi részvétel és az állampolgári aktivitás fontos formája, ugyanakkor kevésbé feltárt kérdés, hogy miért és mely társadalmi csoportok számára nem válik az önkéntesség a civil aktivitás részévé. A téma vizsgálata Magyarországon különös jelentőséggel bír, hiszen az önkéntes részvétel mértéke elmarad a nyugat-európai országokban tapasztalható szinttől, miközben a hazai kutatások szerint az önkéntességből való kimaradás nem kizárólag az önkéntesség iránti motiváció hiányával vagy kedvezőtlen attitűdökkel magyarázható. Ez indokoltá teszi annak vizsgálatát, hogy milyen tényezők akadályozzák az önkéntes részvételt, és ezek milyen társadalmi csoportokat érintenek. Kutatásunk célja az aktív (egy éven belüli) önkéntességet akadályozó tényezők, valamint az ezekhez kapcsolódó társadalmi-demográfiai sajátosságok feltárása, ezáltal hozzájárulva az önkéntességből kimaradó csoportok jobb megértéséhez és az önkéntes szervezetek hatékonyabb megszólítási gyakorlatainak kialakításához. Az elemzés az „Önkéntesség Magyarországon 2023” című, 2000 fős reprezentatív adatfelvétel alapján készült, amely során a nem aktív önkéntesek jellemzőit és az önkéntesség elmaradásának okait statisztikai módszerekkel vizsgáltuk. Eredményeink több nemzetközi és hazai kutatás megállapításaival összhangban azt mutatják, hogy az önkéntességből való kimaradás jelentős része nem az önkéntes tevékenység elvi elutasításából fakad, hanem elsősorban mobilizációs akadályokhoz, valamint különösen az időhiányhoz kapcsolódik. A válaszadók között olyan csoportok is azonosíthatók, amelyek nyitottak lennének az önkéntességre, azonban megfelelő lehetőségek vagy személyes megszólítás hiányában nem kapcsolódnak be. Az akadályozó tényezők eltérő mintázatokat mutatnak a különböző társadalmi csoportok körében, ami arra utal, hogy az önkéntes részvétel növeléséhez célcsoportokra szabott, differenciált kommunikációs és toborzási stratégiák alkalmazása lehet eredményes. Kutatásunk eredményei iránymutatással szolgálhatnak az önkéntes szervezetek

¹ Béla-Csovcsics Andrea egyetemi tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, Üzleti Tudományok Intézete, Marketing Szakcsoport.

² Bifkovics Bettina, doktorandusz, Budapesti Corvinus Egyetem.

³ Gyorgyovich Miklós (PhD) egyetemi adjunktus, Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Társadalom- és Kommunikációtudományi Intézet, Szociológia Tanszék.

számára a potenciális önkéntesek hatékonyabb elérésében és az önkéntességben résztvevők arányának növelésében.

Kulcsszavak: önkéntesség, önkéntességet gátló tényezők, önkéntes részvétel, erőforrásbeli akadályok, mobilizációs és információs akadályok, attitűdbeli akadályok

Social patterns of volunteering disengagement – Analysis of hindering reasons based on the results of the survey „Volunteering in Hungary 2023”

Andrea Béla-Csovcsics – Bettina Bifkovics – Miklós Gyorgyovich

Abstract

Volunteering is an important form of social participation and civic engagement; however, less attention has been paid to why and for which social groups volunteering does not become part of civic activity. Examining this issue is particularly relevant in Hungary, where the level of participation in volunteering remains lower than in Western European countries. However, national studies indicate that refraining from volunteering cannot be attributed solely to a lack of motivation or to unfavorable attitudes toward volunteering. This underscores the need to examine the factors that hinder participation and to identify the social groups most affected by these barriers. The aim of our research was to explore the factors hindering active volunteering (volunteering in the past year) and the socio-demographic characteristics associated with these barriers, thereby contributing to a better understanding of groups excluded from volunteering and supporting the development of more effective outreach practices by volunteer organizations. The analysis was based on the nationally representative survey „Volunteering in Hungary 2023” (N=2,000), in which we examined the characteristics of non-active volunteers and the reasons for their non-participation using statistical methods. Our findings are consistent with several international and Hungarian studies, indicating that refraining from volunteering is often not the result of a principled rejection of volunteer activities, but rather it stems from mobilization barriers—particularly a lack of time. Among respondents, we identified groups that would be open to volunteering but do not participate due to a lack of suitable opportunities or personal invitations. The barriers to volunteering show different patterns across social groups, suggesting that increasing participation may require differentiated, target-group-specific communication and recruitment strategies. Our findings provide guidance for volunteer organizations to reach potential volunteers more effectively and increase their participation.

Keywords: volunteering, barriers to volunteering, volunteer participation, resource-related barriers, mobilization and informational barriers, attitudinal barriers

BEVEZETÉS

Az önkéntességgel foglalkozó szakirodalom az egyéni jellemzők és motivációk mellett az önkéntesség egyénre gyakorolt hatásait, a szervezeti aspektusokat, valamint az önkéntesek megszólításában és toborzásában szerepet játszó kommunikációs tényezőket is széles körben

vizsgálta (Bifkovics – Malota 2024). Ezzel szemben az önkéntes tevékenységet nem folytatók sajátos akadályainak megismerése kisebb figyelmet kapott, és ezek többnyire az önkéntesek jellemzőinek fordított értelmezésén keresztül jelentek meg (Pantea 2015). A hazai kutatások közül Bartal Anna Mária (2010) az önkéntesek és nem önkéntesek társadalmi-demográfiai sajátosságainak összehasonlító vizsgálatával járult hozzá a jelenség megértéséhez, míg az önkéntesség elmaradásának konkrét akadályait és az akadályozó tényezők mentén elkülönülő csoportokat Bifkovics Bettina és Béla-Csovcsics Andrea (2025), illetve Béla-Csovcsics és szerzőtársai (2026) vizsgálták empirikusan. Az önkéntességet akadályozó tényezők feltárásával a nemzetközi szakirodalomban többen foglalkoztak (Sundeen et al. 2007; Pantea 2015; Willems – Dury 2017; Southby et al. 2019). E kutatások elsősorban arra fókuszálnak, hogy milyen egyéni, szervezeti és környezeti tényezők nehezíthetik az önkéntes tevékenység megkezdését vagy fenntartását. A korábbi hazai eredmények arra is rámutatnak, hogy az önkéntes részvételt számos olyan akadály nehezítheti, amely nem kizárólag az önkéntesség iránti motiváció hiányából vagy az önkéntességgel kapcsolatos kedvezőtlen attitűdökből fakad (Gyorgyovich et al. 2018). Mindezek alapján indokolt annak a kérdésnek a vizsgálata, hogy szociodemográfiai szempontból miként jellemezhetők a hazai nem aktív önkéntesek és esetükben milyen akadályozó tényezők játszanak szerepet az önkéntesség elmaradásában. Az önkéntességet akadályozó tényezők kapcsán korábbi kutatásaink során már megkezdttük azon tényezők vizsgálatát, amelyek hozzájárulhatnak az önkéntes tevékenység elmaradásához. Feltáró jellegű kutatásaink eredményei alapján lehetőség nyílt az akadályozó tényezők főbb dimenzióinak és az ezek mentén elkülönülő csoportoknak az azonosítására (Bifkovics – Béla-Csovcsics 2025; Béla-Csovcsics et al. 2026). Különösen fontos eredménynek tekinthető a „várakozó potenciális önkéntesek” csoportjának azonosítása: e csoport tagjai nyitottak lennének az önkéntességre, azonban részvételük elmaradásában elsősorban nem az önkéntesség elutasítása, hanem információs és mobilizációs akadályok játszanak szerepet. A tanulmány e kutatási irányt folytatja tovább az „Önkéntesség Magyarországon 2023” című, 2000 fős reprezentatív adatfelvétel elemzésével, amely lehetőséget teremt arra, hogy megvizsgáljuk, milyen társadalmi-demográfiai sajátosságok jellemzik a nem önkénteseket, valamint, hogy a korábbi feltáró kutatásokban azonosított akadályozó tényezők és csoportjellemzők milyen mértékben jelennek meg reprezentatív mintán is.

Jelen tanulmányban bemutatásra kerülnek a szakirodalom által azonosított, az önkéntességben való részvételt gátló főbb tényezők. A szakirodalmi feltárást követően az

„Önkéntesség Magyarországon 2023” című, 2000 fős adatfelvétel eredményei kerülnek részletezésre, majd a levont következtetésekkel zárul a tanulmány.

ÖNKÉNTESÉGET AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉSE

Az önkéntesség megvalósulását akadályozó tényezők olyan strukturális, intézményi és egyéni szintű korlátok, amelyek nehezítik vagy megakadályozzák az egyének önkéntes tevékenységekben való részvételét (Krajňáková et al. 2018). E tényezők egyaránt kapcsolódhatnak személyes körülményekhez és az egyénen kívül álló feltételekhez (Warburton et al. 2007), ezáltal eltérő módon és intenzitással befolyásolhatják az önkéntes szerepvállalás megvalósulását. Hazai és nemzetközi szakirodalmi megállapításokat (Sundeen et al. 2007; Willems – Dury 2017; Southby et al. 2019) és korábbi empirikus elemzésünket (Bífkovics – Béla-Csovcsics 2025) felhasználva az akadályokat elemzési szempontból három fő kategóriába soroltuk: erőforrásbeli korlátokra, mobilizációs és információs korlátokra, valamint attitűdbeli korlátokra. Ez a csoportosítás lehetővé teszi az önkéntes részvételt akadályozó tényezők rendszerezett bemutatását, valamint az egyes akadálytípusok társadalmi-demográfiai különbségeinek feltárását.

Erőforrásbeli korlátként értelmezhető az időhiány, amely az önkéntesség egyik legjelentősebb gátló tényezője. Ennek tényét már több kutatás eredménye is alátámasztotta (Hall et al. 2001; Sundeen et al. 2007; Mainar et al. 2015; Gyorgyovich et al. 2018; Holtrop et al. 2024). E kutatások szerint az időhiány fakadhat abból, hogy az egyének számos személyes elfoglaltságuk mellett már nem tudnak időt fordítani önkéntes munkára vagy akként érzlelik, hogy az önkéntesség túlzott ráérést és elköteleződést igényelne, például megbeszéléseken vagy képzéseken való részvétel formájában. Szakirodalmi források szerint az önkéntes tevékenység vállalását nemcsak az időhiány, hanem olyan strukturális korlátok is akadályozhatják, mint például a földrajzi távolság (Sundeen et al. 2007; Southby et al. 2019). Az önkéntes tevékenység helyszínének földrajzi távolsága, valamint annak korlátozott megközelíthetősége olyan strukturális akadályt jelenthet, amely csökkenti az önkéntes részvétel valószínűségét. Az önkéntességbe való bevonódás kapcsán a társas kapcsolatok jelentőségét mutatja, hogy azok elősegíthetik az önkéntes tevékenység megkezdését, míg hiányuk az önkéntességtől való tartózkodást eredményezheti (Dávila 2017). Ennek egyik esete lehet, ha az egyén azért nem vesz részt önkéntes tevékenységben, mert nem rendelkezik olyan társas kapcsolatokkal, amelyekkel együtt kapcsolódhatna be ilyen jellegű tevékenységbe.

A *mobilizációs és információs korlátok* megléte is számos szakirodalmi forrás által már igazolásra került és az önkéntes tevékenységet akadályozza (Sundeen et al. 2007; Bekkers 2010; Piatak 2016; Gyorgyovich et al. 2018; Southby et al. 2019; Paarlberg et al. 2022; National Council for Voluntary Organisations 2023; Béla-Csovcsics et al. 2026). Ezen akadályok két, egymással összefüggő, ugyanakkor elkülöníthető területhez kapcsolódnak. Az információs korlátok elsősorban abból fakadnak, hogy az egyének nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel az elérhető önkéntes programokról, illetve az önkéntes szervezetek által kínált lehetőségek nem jutnak el megfelelő módon a potenciális önkéntesekhez. Amennyiben nem érkezik elég tájékoztatás és információ az egyének felé az önkéntes szervezetek irányából, az hátráltathatja az önkéntességben való részvételt (Sundeen et al. 2007; Gyorgyovich et al. 2018; National Council for Voluntary Organisations 2023). Még ha az egyéneknek lenne is nyitottsága hasonló aktivitásra, a lehetőségek nehezebben jutnak el feléjük, ami gátolja a részvételt. A tájékoztatás és az információhoz való hozzáférés hiánya mellett az önkéntesség létrejöttének egyik jelentős akadályozó tényezője lehet az is, ha az egyének nem kapnak közvetlen felkérést vagy megszólítást az önkéntességbe való bekapcsolódásra. Jaclyn Piatak (2016) megállapítása szerint a legtöbb ember soha nem kap meghívást az önkéntességre, pedig maga a felkérés az egyik legfontosabb tényező, amely elősegíti az önkéntes tevékenységben való részvételt. René Bekkers (2010) pedig arra világított rá, hogy az emberek nagyobb valószínűséggel vállalnak önkéntes munkát abban az esetben, ha a felkérés egy számukra ismert és megbízható személytől érkezik. Piatak (2016) és Bekkers (2010) eredményei arra engednek következtetni, hogy az önkéntesség ösztönzésében nem csupán az információk elérhetősége, hanem a személyes megszólítás és a társadalmi kapcsolatok szerepe is meghatározó. Ezekkel a szakirodalmi megállapításokkal összhangban áll Béla-Csovcsics és szerzőtársai (2026) eredménye is, amely szerint azonosítható a „várakozó potenciális önkéntesek” csoportja. Az említett csoportba tartozó személyek alapvetően nyitottak lennének az önkéntes tevékenységre, azonban távolmaradásuk inkább információs és mobilizációs akadályokhoz kapcsolódik, mint az önkéntesség kifejezett elutasításához. A „várakozó potenciális önkéntesek” csoportjának létezése arra utal, hogy az önkéntességben rejlő potenciál egy része azért maradhat kihasználatlan, mert az érdeklődő személyek nem találkoznak megfelelő lehetőségekkel, nem kapnak felkérést, vagy nem jutnak el hozzájuk azok az információk, amelyek az önkéntességbe történő bekapcsolódást elősegítenék. Az önkéntesség megkezdésének további akadályá lehet a megfelelő önkéntes lehetőségek vagy

fogadó szervezetek hiánya is (Southby et al. 2019). A megfelelő önkéntes lehetőségek hiánya részben összefügghet a földrajzi akadályokkal is, de azoktól függetlenül is jelentkezhet. Laurie Paarlberg és szerzőtársai (2022) szerint a városi környezet növeli az önkéntességben megmutatkozó részvétel valószínűségét, amely a szélesebb körű és nagyobb számú önkéntes lehetőséggel is magyarázható.

Attitűdbeli akadályokként definiálhatjuk azon szubjektív gátló tényezőket, amelyek az egyén attitűdjével és motivációjával függnek össze. Ilyen például, ha az egyén nem tartja hasznosnak az önkéntes tevékenységet, vagy nem érzi annak társadalmi jelentőségét. Amennyiben az egyén úgy ítéli meg, hogy befektetett ideje és energiája nem hoz érzékelhető eredményt sem saját maga vagy/sem a közösség számára, tehát nem hisz az önkéntes tevékenység hasznosságában, abban az esetben az önkéntességben való részvételének valószínűsége csökken (Bartal – Kmetty 2011). Az attitűdbeli akadályok közé sorolható továbbá az önkéntesség alacsony pszichológiai hozzáférhetősége, vagyis amikor az egyén korábban egyáltalán nem gondolt arra, hogy önkéntes tevékenységet vállaljon. A National Council for Voluntary Organisations (2023) által készített felmérés eredményei alapján az önkéntes munkát soha nem végzők közel egyötöde ezt jelölte meg az önkéntességtől való távolmaradás fő okaként. Gyorgyovich Miklós és szerzőtársai (2018) eredményei szerint is jelentős indokként tekinthetünk erre a tényezőre, ez főként a férfiak, a 18-29 és 40-49 évesek, illetve a diplomások érvelésében mutatkozott meg.

A szakirodalmi eredmények alapján tehát az önkéntességből való kimaradás nem vezethető vissza egyetlen akadálytípusra. Az egyéni erőforrások korlátozottsága, az önkéntes lehetőségekhez és az azokkal kapcsolatos információkhoz való hozzáférés, a személyes megszólítás hiánya, valamint az önkéntességhez kapcsolódó attitűdök egyaránt szerepet játszhatnak az önkéntes részvétel elmaradásában. Ugyanakkor e tényezők jelentősége egyénenként, illetve társadalmi csoportonként eltérő lehet, ezért a jelen kutatásban azt is vizsgáljuk, hogy az egyes akadálytípusok milyen társadalmi-demográfiai jellemzőkkel mutatnak összefüggést.

AZ ELEMZÉS CÉLJAI, KÉRDÉSFELTEVÉSEI ÉS MÓDSZEREI

Az elemzés céljai és kérdésfeltevésai

Korábbi feltáró kutatásaink során már megkezdtek az önkéntesség elmaradásának hátterében álló akadályok vizsgálatát, amelyek lehetőséget teremtettek az akadályozó tényezők főbb dimenzióinak és az ezek mentén elkülönülő csoportoknak az azonosítására (Gyorgyovich et al. 2018; Bifkovics – Béla-Csovcsics 2025; Béla-Csovcsics et al. 2026). Jelen tanulmány e kutatási irányt folytatja tovább az „Önkéntesség Magyarországon 2023” című, 2000 fős reprezentatív adatfelvétel elemzésével, amely teret ad annak vizsgálatára, hogy a korábbi feltáró eredmények milyen mértékben jelennek meg reprezentatív mintán is.

Tanulmányunk kutatási kérdéseit akként fogalmaztuk meg, hogy: Milyen okokat és akadályozó tényezőket jelölnek meg a magyar felnőttek az aktív (egy éven belüli) önkéntességtől való távolmaradásuk magyarázatára? És ezen okok tekintetében feltárhatók-e különbségek az eltérő társadalmi-demográfiai csoportok vonatkozásában? Mennyiben erősítik meg a reprezentatív adatok a korábbi feltáró kutatásokban azonosított akadályozó tényezőket és csoportokat? A kutatás célja ezek alapján annak feltárása, hogy az aktív önkéntesség hiányában milyen szerepet játszanak az információs és mobilizációs, az attitűdbeli, valamint az erőforrásbeli akadályok.

Kutatási kérdéseink és céljaink megfogalmazása mögött az az indok áll, miszerint a szakirodalmi és empirikus eredmények alapján feltételezzük, hogy az önkéntességből való kimaradás nem csupán motivációs hiányosságokra vezethető vissza, hanem jelentős szerepet játszanak egyéb gátló tényezők is, mint például az önkéntességgel kapcsolatos információk hiánya, valamint a személyes megszólítás elmaradása.

A kutatás válaszadóit az önkéntes tevékenységben való részvételük időbelisége alapján két csoportba soroltuk: aktív és nem aktív önkéntesekre. Aktív önkénteseknek tekintettük azokat a válaszadókat, akik a megkérdezést megelőző egy évben végeztek önkéntes tevékenységet, míg a nem aktív önkéntesek csoportjába azok kerültek, akik több mint egy éve, vagy korábban még egyáltalán nem végeztek önkéntes munkát. Kutatásunk fókuszában ez utóbbi csoport állt, mivel az önkéntes tevékenységben való részvételüket akadályozó tényezők feltárása hozzájárulhat a célcsoport potenciális mozgósítását elősegítő stratégiák megalapozásához.

A módszer bemutatása

A kutatás kvantitatív adatgyűjtés keretében valósult meg 2023. november 1-je és 2023. november 30-a között. A személyes, kérdőíves adatfelvétel során alkalmazott véletlen sétás mintavételi eljárás eredményeként 2000 fős minta jött létre, amely nem, korcsoport, iskolai végzettség és településtípus szerint reprezentálja a magyar felnőtt lakosságot.

Az önkéntességi aktivitás mérésére szolgált a kérdőívben szereplő alábbi kérdés: „Végzett Ön valaha önkéntes tevékenységet?” Az aktivitás mérését megelőzően a válaszadók egységes fogalmi keretet kaptak az önkéntesség értelmezéséhez, ezáltal azonos tartalommal értelmezhetők a vizsgált jelenséget. A kérdőív az önkéntességet olyan tevékenységként definiálta, amelyet az egyén szabad akaratából, saját döntése és motivációja alapján, pénzügyi haszonszerzési szándék nélkül végez. A válaszadók az alábbi alternatívák közül választhattak: „Igen, az elmúlt 1 évben is/Igen, de utoljára több mint egy éve/Nem/Nem tudja, Nem válaszol.”

Az önkéntesség elmaradását előidéző közvetlen okok feltárására egy szelektív zárt kérdés került megfogalmazásra: „Miért nem végzett önkéntes tevékenységet az elmúlt egy évben? Maximum három választ jelöljön meg!”. A válaszlehetőségek a szakirodalomban azonosított leggyakrabban megjelenő önkéntességi akadályokat tartalmazták, amelyek a vizsgálat szempontjából relevánsnak ítélt további tényezőkkel kerültek kiegészítésre: „Nem volt rá ideje; Nem kértek Öntől ilyen jellegű segítséget; Figyelemfelhívás, tájékoztatás hiánya; Nem gondolt még rá; Nem volt különösebb oka, így alakult; Ön is támogatásra szorul; Nem az Ön feladata elvégezni ezeket a feladatokat; Nem volt hozzá társasága, egyedül nem akart menni; Nem talált megfelelő lehetőséget vagy szervezetet; Nem hisz az önkéntes tevékenység hasznosságában; Nem tudja, hol lehet jelentkezni; Földrajzi távolság miatt; Egyéb okokból.” Mivel a válaszadók több akadályt is megjelölhettek, az akadályok gyakoriságának összege meghaladja a válaszadók számát. Az elemzés az így létrejött mintán végzett adatfelvétel eredményeire épül.

Az adatelemzés SPSS használatával készült, és a kereszttábla elemzések során Khi-négyzet próbát használtunk a változók közötti kapcsolat tesztelésére.

A NEM ÖNKÉNTESOK SZOCIODEMOGRÁFIAI JELLEMZŐI

A válaszadók 30,3 százaléka (606 fő) nyilatkozott úgy, hogy az adatfelvételt megelőző egy évben végzett önkéntes tevékenységet. További 36,0 százalék (720 fő) korábban részt vett önkéntes tevékenységben, azonban utoljára több mint egy évvel a kutatást megelőzően. A megkérdezettek egyharmada (33,4 százalék, 667 fő) nem vett még részt önkéntes tevékenységben, míg a „nem tudja/nem válaszol” kategóriát a válaszadók 0,3 százaléka (7 fő) jelölte meg. Jelen elemzés célja az önkéntesség megvalósulását akadályozó tényezők társadalmi differenciáltságának feltárása, ezért azon válaszadókat vontuk be jelen vizsgálatba, akik az adatfelvételt megelőző egy év során nem végeztek önkéntes tevékenységet, azaz nem aktív önkéntesek. A „nem tudja/nem válaszol” kategória kizárását követően ez a csoport az érvényes minta 69,6 százalékát tette ki (N = 1387).

Ezen 1387 elemszámot számláló minta szociodemográfiai ismérvekkel az alábbi módon írható le (1. táblázat). Az önkéntes tevékenységet nem folytató válaszadók nemek szerinti aránya viszonylag kiegyenlített, ugyanakkor enyhe női többség figyelhető meg (46,3 százalékuk férfi, 53,7 százalékuk nő). A legerősebb tendencia az életkori megoszlásban figyelhető meg: a nem önkéntesek több mint egyharmada (36,2 százalék) 60 év feletti. A fiatalabb korcsoportok aránya ennél jóval alacsonyabb: 15,8 százalékuk a 18-29 éves, 14,6 százalékuk a 30-39 éves, 17,9 százalékuk a 40-49 éves, 15,5 százalékuk az 50-59 éves korosztályba tartozik. Ez arra utal, hogy a nem önkéntes tevékenység különösen gyakori az idősebb generációk körében, ugyanakkor az önkéntességtől való távolmaradás nem kizárólag az életkorhoz köthető.

A nem önkéntes válaszadók 23,4 százalékának legmagasabb iskolai végzettsége általános iskola, 23,1 százalékuk középfokú, érettségi nélküli végzettséggel, míg 33,5 százalékuk középfokú, de érettséggel rendelkezik. A felsőfokú (egyetemi, főiskolai) végzettséggel rendelkezők aránya 20,0 százalék, ami arra utalhat, hogy a magasabb iskolai végzettség kevésbé jellemző a nem önkéntes csoportra. A nem önkéntes válaszadók lakóhely szerinti összetételét vizsgálva megállapítható, hogy 19,2 százalékuk Budapesten, 20,8 százalékuk megyeszékhelyen, 31,3 százalékuk városban, míg 28,6 százalékuk községben lakik. Az eredmények alapján elmondható, hogy a nem önkéntesség nem kizárólag a nagyvárosi környezethez köthető, hanem jelentős mértékben jelen van a kisebb településeken élők körében is. Az önkéntes tevékenységet nem folytató kitöltők családi állapotát tekintve a házasság státusz bizonyult leggyakoribbnak (40,6 százalék), de emellett a hajadonok/nőtlenek aránya is

jelentős (23,7 százalék). A kérdőívet kitöltő nem önkéntesek 11,0 százaléka élettársi kapcsolatban él, 8,8 százalékuk elvált/nem él együtt házastársával, míg 15,9 százalékuk özvegy.

1. táblázat. Az önkéntes tevékenységet nem végzők egyes szociodemográfiai változók szerinti megoszlása (N = 1387)

Változók	Kategóriák	
Nem	Férfi	46,3%
	Nő	53,7%
Életkor	18-29 évesek	15,8%
	30-39 évesek	14,6%
	40-49 évesek	17,9%
	50-59 évesek	15,5%
	60+	36,2%
Legmagasabb iskolai végzettség	Általános iskola	23,4%
	Középfokú érettségi nélküli	23,1%
	Középfokú érettségivel	33,5%
	Felsőfokú iskolai végzettség (egyetemi, főiskolai)	20,0%
Állandó lakóhely	Főváros	19,2%
	Megyeszékhely	20,8%
	Város	31,3%
	Község	28,6%
Családi állapot	Hajadon/nőtlen	23,7%
	Házasság (és együtt is élnek)	40,6%
	Élettársi kapcsolatban él (és együtt is élnek)	11,0%
	Elvált / nem él együtt házastársával	8,8%
	Özvegy	15,9%
Vallásosság (1=vallástalan, 7=vallásos)	1	20,0%
	2	6,3%
	3	8,9%
	4	15,3%
	5	16,7%
	6	8,4%
	7	24,5%
Háztartás anyagi helyzete	Teljes jólétben élnek	6,6%
	Nincsenek megélhetési gondjaik	19,1%
	Beosztással jól kijönnek a jövedelemből	38,7%
	Éppen, hogy kijönnek a jövedelemből	25,0%
	Hónapról-hónapra anyagi gondjaik vannak	8,1%
	Nélkülözések között élnek	0,9%
	Nincs meg a minimális megélhetéshez szükséges anyagi fedezetük sem	1,5%

Forrás: „Önkéntesség Magyarországon 2023” kutatás adatai alapján saját szerkesztés.

A családi állapot tehát önmagában nem határozza meg az önkéntességtől való távolmaradást. A megkérdezettek azt is meghatározták egy 1-től 7-ig tartó skálán, hogy mennyire érzik

vallásosnak magukat (1 = vallástalan, 7 = vallásos). A vallásosság tekintetében kettősség figyelhető meg: a legnagyobb arányban a magukat teljesen vallásosnak tekintők (7-es érték: 24,5 százalék) és a vallástalanok (1-es érték: 20 százalék) jelennek meg. Ez azt jelzi, hogy a nem önkéntesek csoportja vallási szempontból heterogén, és az önkéntesség hiánya nem köthető egyértelműen sem a vallásossághoz, sem a vallástalansághoz. A nem önkéntes válaszadók (N = 1376) vallásosságának átlagos értéke a hétfokú skálán 4,3 volt (SD=2,2). Végezetül, a szociodemográfiai jellemzők közül a megkérdezettek háztartásának anyagi helyzete is feltérképezésre került. Az anyagi helyzet alapján a többség nem él súlyos nélkülözésben: a válaszadók 38,7 százaléka nyilatkozta, hogy „beosztással jól kijönnek a jövedelemből,” és csupán 2,4 százalékuk érezte úgy, hogy kifejezetten rossz anyagi helyzetben vannak. Mindez arra utal, hogy a nem önkéntesség nem elsősorban a gazdasági nehézségekkel magyarázható. A felmérés eredményei alapján elmondható, hogy Magyarországon a nem önkéntesek között leggyakrabban a 60 év feletti, házasságban élő, középfokú végzettséggel rendelkező, inkább városi lakos jelenik meg, aki beosztással jól kijön a jövedelméből, vallásosság szempontjából viszont polarizált személy.

ÖNKÉNTESÉGET GÁTLÓ TÉNYEZŐK FELTÁRÁSA

A kérdőív által megkérdezésre kerültek azok az okok, amelyek az önkéntes tevékenység megvalósulását hiúsították meg. A megkérdezettek több választ is megjelölhettek, ezért az ezt leíró ábrán az egyes akadályok említési gyakorisága szerepel (1. ábra). Az eredmények alapján az önkéntes tevékenység elmaradásának leggyakoribb oka a megkérdezettek körében egyértelműen az időhiány volt, amelyet 487 válaszadó említett. Ez az eredmény összhangban áll a nemzetközi és hazai kutatásokkal, amelyek az időkorlátot az önkéntes részvétel egyik legfontosabb akadályaként azonosítják (Hall et al. 2001; Sundeen et al. 2007; Mainar et al. 2015; Gyorgyovich et al. 2018; Holtrop et al. 2024; Bifkovics – Béla-Csovcsics 2025; Béla-Csovcsics et al. 2026).

Második leggyakrabban említett indok volt a „nem volt különösebb oka, így alakult” alternatíva (333 említés), amelyet azonban nem lehet automatikusan azzal azonosítani, hogy az egyént nem érdekli az önkéntesség. Sokkal inkább érdemes akként szemlélődni, hogy az önkéntesség nem került be a válaszadó cselekvési horizontjába. E szemléletmódot erősítheti az is, hogy a második legtöbbször említett válasz után közvetlenül a „nem kértek Öntől ilyen

jellegű segítséget” (327 említés) válasz következik, valamint a „figyelemfelhívás, tájékoztatás hiánya” (120 említés) és a „nem talált megfelelő lehetőséget” (130 említés) alternatívák is viszonylag gyakran kerültek megjelölésre. Az említett négy válasz együttesen már nem véletlenszerű lista, hanem egy következetes mintázatot rajzol ki: a részvétel elmaradása sok esetben nem tudatos elutasításként, hanem a mobilizáció elmaradásaként jelenik meg.

Az eredmények alapján egyértelműen látszik, hogy az önkéntességben való részvétel elmaradását elsősorban nem negatív attitűdök magyarázzák. A „nem hisz az önkéntes tevékenység hasznosságában” alternatívát csupán 21-en említették meg. A leggyakoribb válaszok többsége nem az önkéntesség elvi elutasítását jelenti, hanem azt, hogy a válaszadók erőforrás-korlátokkal (elsősorban időhiánnyal), vagy információs akadályokkal, illetve a felkérés hiányával szembesülnek (327 említés).

Az önkéntességet gátló tényezők feltárására irányuló kérdés esetében a válaszadóknak lehetőségük volt saját szavaikkal is megindokolni, hogy miért nem végeztek önkéntes tevékenységet. A beérkező szabadszavas válaszok jelentős része megerősítette a szelektív kérdés válaszalternatíváit, míg 288 válaszadó említett egyéb okot.

A leggyakrabban bemutatott egyéb okok között szerepelt a kedvezőtlen egészségi állapot, a betegség vagy mozgáskorlátozottság (83 említés), az időhiány (15 említés), valamint az idős életkor (39 említés). Emellett két válaszadó úgy nyilatkozott, hogy „nem látja értelmét” az önkéntességnek, ezért nem is vesz részt ilyen jellegű tevékenységekben. Továbbá olyan indokok is megjelentek, mint az anyagi korlátok (8 említés), az önkéntes munka elutasítása ellenszolgáltatás hiányában („ingyen nem dolgozom egy percet sem”) (2 említés), a társadalommal szembeni negatív attitűd („nem érdemli meg a társadalom”) (1 említés), illetve az a preferencia, hogy az önkéntes munka helyett inkább pénzbeli vagy tárgyi adománnyal támogatnak másokat (4 említés).

A korábban leírt szakirodalmi eredmények alapján a fenti gátló tényezőket rendszereztük és három kategóriába soroltuk: erőforrásbeli korlátok, mobilizációs és információs korlátok, illetve attitűdbeli korlátok (2. táblázat).

A „mobilizációs és információs korlátok” elnevezés olyan akadályokat foglal magában, amelyek nem az egyén erőforrásaiból vagy attitűdjeiből fakadnak, hanem abból, hogy a potenciális önkéntes nem jut el az önkéntes-lehetőségekhez, nem részesül megfelelő tájékoztatásban vagy személyes megszólításban. A kategorizálás célja az volt, hogy a

szakirodalomban azonosított egyedi akadályokat elméletileg koherens csoportokba rendezzük annak érdekében, hogy azok társadalmi-demográfiai mintázatai összehasonlíthatóvá váljanak. A következő alfejezetekben bemutatjuk, hogy egyenként az egyes akadályok szerint milyen szociodemográfiai mintázatok rajzolódnak ki.

2. táblázat. Az önkéntességbe való bevonódást gátló tényezők hármass kategorizálása

Kategória	Gátló tényezők
Erőforrásbeli akadályok	Időhiány
	Ők is támogatásra szorulnak
	Nem volt hozzá társasága
	Földrajzi távolság
Mobilizációs és információs korlátok	Figyelemfelhívás hiánya
	Nem talált megfelelő szervezetet
	Nem kértek tőle ilyet
	Nem tudja, hol lehet jelentkezni
Attitűdbeli korlátok	Nem gondolt még rá
	Nem az ő feladata
	Nem volt különösebb oka
	Nem hisz az önkéntes tevékenység hasznosságában

Forrás: Saját szerkesztés.

Erőforrásbeli korlátok

A szakirodalmi eredmények alapján e kategóriánál az önkéntességet nem az elutasítás akadályozza, hanem az, hogy az egyén rendelkezésre álló erőforrásai korlátozottak. Ebben a kategóriában 4 változót vizsgáltunk: az időhiányt, a földrajzi távolságot, a társaság hiányát, valamint azt, hogy a válaszadó saját élethelyzete miatt maga is támogatásra szorul.

A szignifikáns ($p=0,00$) eredmények alapján elmondható, hogy az időhiány a 40-49 éves korcsoportban a legjellemzőbb, a 60 év felettiéknél a legritkább. Megállapítható így, hogy az időhiány jellemzőbb az aktív korú lakosságra, akiknek sok esetben a munka, a magánélet és a család oldaláról is egyszerre helyt kell állniuk. Az időhiányt a magasabb végzettségű válaszadók szignifikánsan ($p=0,00$) nagyobb arányban jelezték akadálynak, továbbá a kevésbé vallásosak között bizonyult jelentősebb akadálynak ($p=0,040$).

Többen jelölték azt a válaszlehetőséget, miszerint az önkéntességük akadály az, hogy ők maguk is támogatásra szorulnak. Ez az akadály a nőkre ($p=0,015$), a 60 év felettiekre ($p=0,00$), és az alacsonyabb végzettségűekre ($p=0,00$) szignifikánsan jellemzőbb volt. A támogatásra

szorulást akadályként megjelölők átlagos vallásossága (5,0) szintén magasabb volt, mint azoké, akik ezt az akadályt nem jelölték meg (4,2; $p=0,001$). Ez az összefüggés azonban a szociodemográfiai tényezők vizsgálatával már nem bizonyult szignifikánsnak ($p=0,256$). Az önkéntesség sok esetben társas tevékenységnek is tekinthető, és ha nincs ismerős, akivel együtt végezze a munkát az egyén, akkor az csökkentheti az önkéntes tevékenységben való részvételét. Ez a gátló tényező inkább a fiatalabb ($p=0,003$) és magasabb végzettségű ($p=0,009$) egyének számára meghatározó.

Kutatásunkban a földrajzi távolságot, mint az önkéntességet potenciálisan gátló tényezőt is vizsgáltuk. Az eredmények alapján a földrajzi távolság egyik vizsgált demográfiai változóval sem mutatott statisztikailag szignifikáns összefüggést. Ez arra utal, hogy a földrajzi távolság akadályként való megélése nem mutat szignifikáns eltérést a nem, az életkor, az iskolai végzettség, a településtípus, illetve a vallásosság szintje szerint.

Mobilizációs és információs korlátok

E kategóriában szintén négy változót vizsgáltunk: a figyelemfelhívás hiányát, a megfelelő önkéntes szervezet hiányát, a személyes megszólítás elmaradását, valamint azt, hogy a válaszadó nem tudja, hol jelentkezhet önkéntes tevékenységre.

Eredményeink alapján elmondhatjuk, hogy a magasabban kvalifikált válaszadók szignifikánsan nagyobb arányban nyilatkozták azt, hogy nem hívják fel megfelelően a figyelmüket az önkéntes lehetőségekre ($p=0,022$), e gátló tényező főképp a középfokú és rövidebb felsőfokú képzést végzetteknél jelenik meg. Összességében elmondható, hogy ez az információs akadály a középkorúakra volt jellemzőbb ($p=0,036$) a mintában. A női válaszadók szignifikánsan nagyobb arányban számoltak be arról ($p=0,012$), hogy nem találtak megfelelő önkéntes lehetőséget. Továbbá az érettségizett és diplomás válaszadók körében szignifikánsan gyakrabban jelent meg akadályként a személyes megszólítás hiánya ($p=0,035$).

Az eredmények alapján az önkéntes tevékenységet nem folytató, magasabb végzettséggel rendelkezők körében a mobilizációs és információs korlátok egyes formái hangsúlyosabban jelennek meg. Különösen a figyelemfelhívás és a személyes megszólítás hiánya mutatott összefüggést az iskolai végzettséggel. Mindez arra utal, hogy e csoport önkéntes tevékenységbe való bevonását elősegítheti az önkéntes lehetőségek láthatóságának növelése, valamint a közvetlenebb, célzottabb megszólítás. E megállapítás összhangban áll Béla-Csovcsics és szerzőtársai (2026) eredményeivel, amelyek egy olyan potenciális önkéntes

csoportot azonosítottak, amelynek önkéntességtől való távolmaradása nem elsősorban az önkéntesség elutasításával, hanem a részvétel aktivizálásának hiányával magyarázható. A két kutatás együttesen arra utal, hogy a szervezeti kommunikáció és a személyes megszólítás kulcsszerepet játszhat e potenciális önkéntesek bevonásában, kiemelten a magasabb végzettségűek és középkorúak körében. A személyre szabott kommunikáció és a személyes megszólítás hiányának gyakori említéséből arra a következtetésre juthatunk, hogy az önkéntességbe történő bekapcsolódás sok esetben nem spontán folyamatként értelmezhető, hanem aktív szervezeti kezdeményezést igényel. Az önkéntes részvétel tehát nem kizárólag egyéni elhatározás kérdése, hanem a szervezetek mobilizációs képességétől is nagy mértékben függ.

Attitűdbeli korlátok

Végül az attitűdbeli korlátok kategóriájában is négy változót vizsgáltunk. Ezek olyan akadályozó tényezők, amelyek az egyén önkéntességgel kapcsolatos attitűdjéhez kapcsolódnak, mint például, hogy nem gondolt az önkéntességre, úgy gondolja, hogy nem az ő feladata, vagy nem tartja hasznosnak az önkéntes tevékenységet, illetve a válaszadó úgy érzi, nem volt rá különösebb oka.

Az, hogy nem gondolt az egyén az önkéntességben való részvételre, a megyeszékhelyen lakók körében szignifikánsan jellemzőbbnek ($p=0,002$) bizonyult. Többen úgy gondolják, hogy nem az ő feladatuk az önkéntes tevékenységet elvégezni, vagy egy adott szociális problémát segíteni áthidalni. A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a megyeszékhelyen lakók akadályozó tényezőik között szignifikánsan ($p=0,016$) erősebben jelen van ez a gondolat. Sokan egyszerűen úgy határozták meg, hogy nem volt különösebb akadálya az önkéntességben való részvételnek, ami szintén az egyén attitűdjeihez sorolható. Eredményeink alapján ez inkább a fiatalokra ($p=0,00$) és a magasabb végzettségűekre ($p=0,00$) jellemző.

Fontos kiemelni, hogy ezek az attitűdbeli korlátok összességében kis arányban jelentek meg a nem aktív önkénteseknél, így elmondható, hogy a motivációhiány nem tűnik domináns akadállynak.

3. táblázat. Az önkéntességet gátló tényezők és a demográfiai változók közötti szignifikáns ($p < 0,05$) kapcsolatok

Kategória	Gátló tényező	Nem	Életkor	Végzettség	Vallásosság	Lakóhely
Erőforrásbeli akadályok	Időhiány		40-49 éves korcsoportban jellemző, a 60 év feletti korosztálynál ritkább akadály	A magasabb végzettségénél jellemzőbb	A kevésbé vallásosoknál nagyobb akadály	
	Ők is támogatásról szorultak	Női válaszadókra jellemzőbb	A 60 év felettiekre jellemzőbb			
	Nem volt hozzá társasága		Fiatalabbak számára nagyobb akadály	Magasabb végzettségűekre jellemzőbb		
Mobilizációs és információs korlátok	Figyelemfelhívás hiánya		Középkorúakra jellemzőbb	Magasabb végzettségűekre jellemzőbb		
	Nem talált megfelelő szervezetet					
	Nem kértek tőle ilyet			Az érettségizettekre és a diplomásokra jellemzőbb.		
Attitűdbeli korlátok	Nem gondolt még rá		Fiatalabbakra jellemzőbb			Megyeszékhelyen lakókra jellemzőbb
	Nem az ő feladata					Megyeszékhelyen lakókra jellemzőbb
	Nem volt különösebb oka		Fiatalabbakra jellemzőbb	A magas végzettségűekre jellemzőbb		

Forrás: „Önkéntesség Magyarországon 2023” kutatás adatai alapján saját szerkesztés.

ÖSSZEGZÉS

Eredményeink alapján az aktív önkéntességtől való távolmaradás leggyakrabban nem az önkéntes tevékenység elutasításával magyarázható, hanem elsősorban az időhiánnyal, a személyes megszólítás hiányával, a megfelelő önkéntes lehetőségek korlátozott elérhetőségével és az információhiánnyal. Ugyanakkor e tényezők jelentős társadalmi-demográfiai különbségeket mutatnak a magyar népesség nem aktív önkénteseinek mintájában, 2023-ban. Míg a 40-49 éves korcsoportban elsősorban az időhiány jelent akadályt, addig a magasabb iskolai végzettségűek körében gyakrabban jelennek meg a

megszólítással és a tájékoztatással kapcsolatos korlátok is. Az attitűdbeli akadályok ezzel szemben összességében kevésbé bizonyultak meghatározónak, ami arra utal, hogy az önkéntesség bővítésében kiemelt szerepe lehet a célzott kommunikációnak és a személyes megszólításnak.

Jelen tanulmány eredményei kiegészítik Béla-Csovcsics és szerzőtársai (2026) kutatási megállapításait, ezáltal hozzájárulva az önkéntes részvétel mélyebb megértéséhez. Az említett kutatás azonosított egy úgynevezett „várakozó potenciális önkéntes” csoportot, amelynek társadalmi profilja szociodemográfiai adatok által megrajzolásra került. Az említett csoport tagjai nem rendelkeznek korábbi önkéntes tapasztalattal, ugyanakkor távolmaradásuk nem strukturális korlátokra vezethető vissza, és nyitottnak mutatkoznak az önkéntesség iránt. A jelen vizsgálat eredményei e képet tovább árnyalják. A nem önkéntesek által leggyakrabban említett akadályok között ugyanis nem elsősorban az önkéntességgel kapcsolatos elutasító attitűdök jelennek meg magyarázatként, hanem sokkal inkább a megszólítás hiánya, a megfelelő lehetőségekhez való hozzáférés nehézségei és a kapcsolódási lehetőségek korlátozottsága. A két kutatás egybecsengő és egymást kiegészítő eredményei megerősítik azt, hogy az önkéntes szervezeti kommunikáció, a személyes megszólítás és az önkéntes lehetőségek láthatóvá tétele kulcsszerepet játszhat a potenciális önkéntesek aktivizálásában. Továbbá arra is rávilágítanak, hogy nem elegendő tisztában lenni az egyének önkéntességhez kapcsolódó motivációival, de legalább ilyen fontos azoknak az információs és mobilizációs akadályoknak a feltárása is, amelyek megakadályozzák, hogy az önkéntesség iránt nyitott egyének ténylegesen bekapcsolódjanak a segítő tevékenységbe. A kapott eredmények rezonálnak Helen Bussel és Deborah Forbes (2002) azon megállapításával, miszerint a toborzási és megtartási stratégiák hatékonyságát a részvételt ösztönző és gátló tényezőkre vonatkozó empirikus ismeretek alapozzák meg. Ez tekinthető a tanulmány legfontosabb gyakorlati implikációjának is. Eredményeink alapján az önkéntesség bővítése nem kizárólag a lakosság önkéntességi motivációjának erősítésén múlik, hanem legalább ennyire azon is, hogy a potenciális önkéntesek és az önkéntes-lehetőségek között létrejön-e a kapcsolat. Ráadásul az – elsősorban – élethelyzetből fakadó erőforrásbeli korlátok sokkal kevésbé csökkenthetők megfelelő szervezeti beavatkozásokkal, mint a mobilizációs és információs akadályok. Hiszen, míg az időhiány csak korlátozottan befolyásolható, addig a személyes, célcsoportra szabott kommunikáció és az önkéntes-lehetőségek láthatóvá tétele egy viszonylag könnyen fejleszthető területnek tekinthető.

Összességében megállapítható tehát, hogy az önkéntességet gátló tényezők nem egységesek, hanem társadalmi csoportonként eltérő mintázatot követnek. Ennek megfelelően az önkéntes szervezetek számára sem egyetlen általános toborzási stratégia jelentheti a megoldást, hanem a különböző célcsoportok sajátosságaihoz igazított differenciált megközelítések.

Jelen vizsgálat egy reprezentatív képet nyújt a magyar népesség által észlelt önkéntességi akadályokról, ugyanakkor több olyan kérdést is felvet, amelyek tisztázása további kutatásokat igényel. A jövőbeni vizsgálatoknak érdemes lehet feltárniuk az egyes akadályok relatív jelentőségét (azaz relatív súlyát), illetve azok egymásra gyakorolt hatását. Ezek tekinthetők kutatásunk limitációjának, amelyek további kutatásokat indukálhatnak.

IRODALOM

Bartal Anna Mária (2010): „Élnek köztünk boldog emberek is...” Az önkéntesek és nem-önkéntesek jellemzői az Európai Értékrend Vizsgálat tükrében. In: Rosta Gergely – Tomka Miklós (szerk.): *Mit értékelnek a magyarok?* Budapest: OCIPE Magyarország – Faludi Ferenc Akadémia, pp. 143-186.

Bartal Anna Mária – Kmetty Zoltán (2011): A magyar önkéntesek motivációi – a Magyar Önkéntes Motivációs Kérdőív sztenderdizálásának eredményei alapján. *Civil Szemle*, 8(4) pp. 7-30.

Bekkers, René (2010): Who gives what and when? A scenario study of intentions to give time and money. *Social Science Research*, 39(3) pp. 369-381.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2009.08.008>

Béla-Csovcics Andrea – Bifkovics Bettina – Kazár Klára (2026): A formális önkéntesek mozgósítási kihívásai – Klaszterelemzés egy empirikus kutatás alapján, *Vezetéstudomány Budapest Management Review*, 57(5) pp. 31-44. DOI: <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2026.05.03>

Bifkovics Bettina – Béla-Csovcics Andrea (2025): Miért nem önkénteskedünk? Az akadályozó tényezők empirikus vizsgálata. *Vezetéstudomány Budapest Management Review*, 56(11) pp. 28-40.

DOI: <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2025.11.03>

Bifkovics Bettina – Malota Erzsébet (2024): Önkéntesség a szájreklám és a szervezetek kommunikációjának tükrében. *Vezetéstudomány Budapest Management Review*, 55(4) pp. 63-76.

DOI: <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2024.04.05>

Bussell, Helen – Forbes, Deborah (2002): Understanding the volunteer market: the what, where, who and why of volunteering. *Journal of Philanthropy and Marketing*, 7(3) pp. 244-257.

DOI: <https://doi.org/10.1002/nvsm.183>

Dávila, María Celeste (2017): The relationship between social networks and volunteerism among seniors. *Journal of Social Service Research*, 44(1) pp. 38-49.

DOI: <https://doi.org/10.1080/01488376.2017.1395382>

Gyorgyovich Miklós – Menich Dóra – Simon Nikolett – Kollár Dávid – Szodorai Dóra (2018): *Önkéntesség Magyarországon 2018*. Budapest: Századvég Kiadó.

Hall, Michael – McKeown, Larry – Roberts, Karen (2001): *Caring Canadians, involved Canadians: Highlights from the 2000 National Survey of Giving, Volunteering and Participating*. Ottawa: Minister of Industry.

https://www.sectorsource.ca/sites/default/files/rp_2000_nsgvp_highlights.pdf

Holtrop, Djurre – Soo, Christine – Gagné, Maryléne – Kragt, Darja – Dunlop, Patrick – Luksyte, Aleksandra (2024) : Exploring volunteer turnover reasons, intentions, and behavior. *Group and Organization Management*, 51(2) pp. 641-685.

DOI: <https://doi.org/10.1177/10596011241237841>

Krajňáková, Emília – Šimkus, Audrius – Pilinkiene, Vaida – Grabowska, Monika (2018): Analysis of barriers in sports volunteering. *Journal of International Studies*, 11(4) pp. 254-269.

DOI: <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2018/11-4/18>

Mainar, Immaculanda Garcia – Servós, Carmen – Gil, Ma Isabel Saz (2015): Analysis of volunteering among Spanish children and young people: Approximation to their determinants and parental influence. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 26(4) pp. 1360-1390. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11266-014-9487-5>.

National Council for Voluntary Organisations (2023): *Barriers and enablers to volunteering*.

<https://www.ncvo.org.uk/news-and-insights/news-index/time-well-spent-2023-volunteering-among-the-global-majority/barriers-and-enablers-to-volunteering/> Letöltve: 2026.07.01.

Pantea, Maria-Carmen (2015): Understanding non-participation: perceived barriers in cross-border volunteering among Romanian youth. *International Journal of Adolescence and Youth*, 20(3) pp. 271-283. DOI: <https://doi.org/10.1080/02673843.2013.793205>

Paarlberg, Laurie E. – Nesbit, Rebecca – Choi, Su Yoing – Moss, Ryan (2022): The rural/Urban volunteering divide. *Voluntas*, 33, pp. 107-120. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11266-021-00401-2>

Piatak, Jaclyn, S. (2016): Time is on my side: A framework to examine when unemployed individuals volunteer. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 45(6) pp. 1169-1190.

DOI: <https://doi.org/10.1177/0899764016628295>

Southby, Kris – South, Jane – Bagnall, Anne-Marie (2019): A rapid review of barriers to volunteering for potentially disadvantaged groups and implications for health inequalities. *Voluntas*, 30, pp. 907-920. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11266-019-00119-2>

Sundeen, Richard A. – Raskoff, Sally A. – Garcia, M. Christina (2007): Differences in perceived barriers to volunteering to formal organizations: Lack of time versus lack of interest. *Nonprofit Management and Leadership*, 17, pp. 279-300. DOI: <https://doi.org/10.1002/nml.150>

Warburton, Jeni – Paynter, Jessica – Petriwskyj, Andrea (2007): Volunteering as a productive aging activity: incentives and barriers to volunteering by Australian seniors. *Journal of Applied Gerontology*, 26(4) pp. 333-354. DOI: <https://doi.org/10.1177/073346480730456>

Willems, Jurgen – Dury, Sarah (2017): Reasons for not volunteering: overcoming boundaries to attract volunteers. *The Service Industries Journal*, 37(11-12) pp. 726-745.

DOI: <https://doi.org/10.1080/02642069.2017.1318381>